

УДК 339.5

О. В. Пащенко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9439-5247>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.8.177

СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПШЕНИЦІ

O. Pashchenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economics
and Global Finance, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro

CURRENT TRENDS AND FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF THE GLOBAL WHEAT MARKET

У статті досліджено сучасний стан, тенденції та особливості розвитку світового ринку пшениці як складної системи економічних відносин, що забезпечує функціонування глобальної продовольчої системи. Обґрунтовано, що ринок пшениці є стратегічно важливим елементом продовольчої безпеки, оскільки формує баланс між попитом і пропозицією та впливає на соціально-економічну стабільність у світі. Визначено ключові характеристики ринку, зокрема високу концентрацію виробництва й експорту, асиметричність структури попиту, а також тісну інтеграцію країн у глобальний ланцюг створення доданої вартості. Доведено, що будь-які збої у ланцюгах постачання швидко транслюються у світові ціни, посилюючи нестабільність. Проаналізовано особливості функціонування світового ринку пшениці, серед яких вагому роль відіграють геополітичні фактори, зокрема вплив Чорноморського регіону, сезонність виробництва та логістичні обмеження. Встановлено, що ціни на пшеницю характеризуються високою волатильністю під впливом кліматичних, економічних і політичних чинників, а також фінансових інструментів біржової торгівлі. Підкреслено, що попит на пшеницю має стійку тенденцію до зростання, особливо в країнах Азії, Африки та Близького Сходу, що обумовлено демографічними процесами та змінами у структурі споживання. Досліджено динаміку світової торгівлі пшеницею, визначено ключових експортерів та імпортерів, а також особливості географічної структури ринку. Встановлено, що ринок є висококонцентрованим, а обсяги експорту та імпорту значною мірою залежать від врожайності, кліматичних умов і доступності логістичної інфраструктури. Обґрунтовано, що у середньо- та довгостроковій перспективі очікується зростання світового попиту, скорочення запасів і поступове розширення міжнародної торгівлі. Визначено основні рушійні сили розвитку ринку пшениці, серед яких зростання населення, розвиток харчової промисловості, технологічні інновації у сільському господарстві, а також цифровізація торговельних процесів. Особливу увагу приділено впливу кліматичних змін, торговельної політики та геополітичної нестабільності, що формують нові виклики для виробників і трейдерів. Підкреслено зростання сегмента органічної продукції та значення пшениці як сировини для харчової, кормової та переробної промисловості.

The article examines the current state, trends, and features of the development of the global wheat market as a complex system of economic relations that ensures the functioning of the global food system. It is substantiated that the wheat market is a strategically important element of food security, as it forms the balance between supply and demand and influences socio-economic stability worldwide. The key characteristics of the market are identified, including a high concentration of production and exports, the asymmetry of demand structure, and the close integration of countries into the global value chain. It is proven that any disruptions in supply chains are rapidly transmitted to global prices, increasing instability. The study analyzes the specific features of the functioning of the global wheat market, among which geopolitical factors play a significant role, particularly the influence of the Black Sea region, production seasonality, and logistical constraints. It is established that wheat prices are highly volatile under the influence of climatic, economic, and political factors, as well as financial instruments of exchange trading. It is emphasized that demand for wheat shows a steady upward trend, especially in Asia, Africa, and the Middle East, driven by demographic changes and shifts in consumption

patterns. The dynamics of global wheat trade are examined, identifying key exporters and importers, as well as the geographical structure of the market. It is found that the market is highly concentrated, and export and import volumes largely depend on yields, climatic conditions, and the availability of logistics infrastructure. It is substantiated that in the medium and long term, global demand is expected to grow, stocks to decrease, and international trade to gradually expand. The main driving forces of the wheat market development are identified, including population growth, the expansion of the food industry, technological innovations in agriculture, and the digitalization of trade processes. Special attention is paid to the impact of climate change, trade policy, and geopolitical instability, which create new challenges for producers and traders. The growth of the organic segment and the importance of wheat as a raw material for the food, feed, and processing industries are also highlighted.

Ключові слова: світовий ринок пшениці, пшениця, особливості розвитку ринку, експортери, імпортери, чинники розвитку ринку пшениці.

Key words: global wheat market, wheat, features of market development, exporters, importers, factors of wheat market development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Світовий ринок пшениці функціонує як складна багаторівнева система, чутлива до найменших змін у природно-кліматичних умовах, економічному середовищі, міжнародній політиці та технологічному розвитку. Його значення виходить далеко за межі аграрної галузі, оскільки пшениця є одним із ключових компонентів світової продовольчої безпеки та вагомим фактором економічної і політичної стабільності. Зосередження основних обсягів виробництва й експорту в обмеженій групі країн, провідна роль Чорноморського регіону, сезонний характер пропозиції та інфраструктурні обмеження роблять цей ринок нестійким і вразливим до будь-яких зовнішніх потрясінь. Разом із тим зростання попиту на тлі демографічних процесів, урбанізації та поділу ринку за видами та якістю пшениці посилюють конкуренцію й ускладнюють його структуру. Відтак саме здатність основних експортерів ефективно модернізувати технології, впроваджувати адаптаційні рішення та реагувати на глобальні виклики визначатиме їхню позицію на світовому ринку у довгостроковій перспективі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Багато науковців зробили значний внесок у дослідження аграрних ринків, зокрема зернового сектору та світового ринку пшениці, а саме: Пасхавер Б. Й., Месель-Веселяк В. Я., Лупенко Ю. О., Шпичак О. М., Кваша С. М., Саблук П. Т., Пугачов М. І. Однак, потребують дослідження особливості та чинники подальшого розвитку світового ринку пшениці.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає в дослідженні сучасних трендів та особливостей розвитку світового ринку пшениці, а також визначенні ключових факторів, що впливають на його функціонування та динаміку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Світовий ринок пшениці є складною системою економічних відносин, що формується у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання цієї стратегічної культури. Його економічна суть полягає в тому, що він виступає ключовим елементом глобальної продовольчої безпеки, оскільки пшениця є однією з основних зернових культур у харчуванні населення більшості країн світу. Саме тому цей ринок не лише економічна категорія, а й важливий фактор політичної та соціальної стабільності.

Світовий ринок пшениці відображає співвідношення попиту й пропозиції, що формується під впливом природно-кліматичних умов, рівня агротехнологій і глобальних торговельних процесів, при цьому виробництво концентрується у відносно невеликій групі країн (США, Росія, Канада, Україна, Австралія, Франція, Китай), тоді як імпорт значно ширший, що створює асиметрію та залежність окремих регіонів від зовнішніх постачань. Його економічна сутність проявляється у глобальному ціноутворенні: коливання цін впливають на фінансову стабільність держав, інфляцію та доступність продовольства, а будь-які збої у ланцюгах поставок швидко транслюються у світові ринки. Водночас ринок є прикладом тісної міжнародної інтеграції, формуючи глобальний ланцюг доданої вартості від виробництва до кінцевого споживання, і виконує регуляторну функцію перерозподілу зерна

між регіонами з профіцитом і дефіцитом. Його стратегічне значення зумовлене нееластичним попитом на пшеницю як життєво необхідний продукт, що підсилює її роль у забезпеченні продовольчої та економічної безпеки на національному і глобальному рівнях [1].

Особливостями розвитку світового ринку пшениці можна назвати наступні. Світовий ринок пшениці характеризується високою географічною концентрацією виробництва й експорту, де провідні країни (Росія, ЄС, Канада, США, Австралія, Україна) визначають основні обсяги глобальних поставок, що робить ринок чутливим до змін у цих регіонах. Важливу роль відіграє Чорноморський регіон, де геополітичні ризики, війни та обмеження судноплавства безпосередньо впливають на стабільність пропозиції. Водночас сезонність виробництва та логістичні "вузькі місця" (порти, транспорт, інфраструктура) створюють додатковий тиск на ринок навіть за умов достатнього врожаю.

Ціни на пшеницю відзначаються високою волатильністю під впливом кліматичних змін, політичних рішень, енергетичних факторів і біржових спекуляцій. Значну роль відіграють також обсяги світових запасів, які визначають здатність ринку протистояти шокам. Попит на пшеницю має стійку тенденцію до зростання, що зумовлено демографічними процесами, урбанізацією та змінами у структурі споживання, особливо в країнах Азії, Африки та Близького Сходу.

Ринок пшениці є сегментованим за видами продукції та якісними характеристиками (продовольча, тверда, фуражна), що ускладнює взаємозамінність поставок. Одночасно відбувається технологічна трансформація виробництва та логістики, яка включає впровадження інноваційних агротехнологій, цифрових платформ і систем управління ризиками, що підвищує ефективність, але зберігає нерівність між країнами за рівнем розвитку.

Суттєвий вплив на функ-

ціонування ринку мають торговельна політика держав, макроекономічні чинники (ціни на енергоносії, добрива, валютні курси), а також розвиток фінансових інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти). Крім того, кліматичні зміни посилюють нестабільність виробництва та потребу в адаптації через впровадження стійких сортів і ресурсозберігаючих технологій, що формує нові довгострокові виклики для глобального ринку пшениці [2—7].

Класифікація пшениці у міжнародній торгівлі багаторівнева: вона охоплює ботанічні види, якісні параметри, призначення, ступінь обробки, географічне походження та біржові стандарти. Така деталізація необхідна для уніфікації торгівлі, формування контрактів, митного регулювання й визначення ціни на глобальному ринку. Класифікація пшениці як товару у міжнародній торгівлі представлена у табл. 1.

Таблиця 1. Класифікація пшениці як товару у міжнародній торгівлі

Критерій класифікації	Види / підгрупи	Характеристика та призначення
1. За ботанічними ознаками	М'яка (<i>Triticum aestivum</i>)	Найпоширеніша, використовується для хліба та кондитерських виробів
	Тверда (<i>Triticum durum</i>)	Високий вміст білка і клейковини, застосовується для макаронів
	Інші (<i>T. spelta</i> , <i>T. compactum</i> , <i>T. monococcum</i>)	Нішеві культури, часто органічні або спеціальні
2. За якісними показниками	За вмістом білка	Високий (13-15%), середній (11-12%), низький (<11%)
	За клейковиною	Сильна (для хлібопекарства), середня, слабка (кормова)
	За натурною масою і склоподібністю	Визначає щільність і придатність до переробки
	За вологістю та зараженістю	Впливає на безпечність, зберігання і транспортування
3. За призначенням	Харчова	Для виробництва борошна, круп, хлібобулочних виробів
	Фуражна	Використовується як корм для тварин
	Промислова	Для біостанолу, крохмалю, глютену
4. За ступенем обробки (митна класифікація)	1001	Пшениця і суміш пшениці та жита (меслин)
	100110	Пшениця тверда
	100111	Пшениця тверда, насіннева
	100119	Інша пшениця тверда
	100190	Інша пшениця та меслин
	100191	Пшениця та меслин, насіннева
	100199	Інша пшениця та меслин
5. За географічним походженням	Північноамериканська	Висока якість, високий вміст білка (США, Канада)
	Чорноморська	Конкурентна за ціною, середня якість (Україна, Росія, Казахстан)
	Європейська	Стабільна якість, різноманітність сортів (Франція, Німеччина, Польща)
	Австралійська	Популярна на ринках Азії
6. За біржовими стандартами	SRW (Soft Red Winter)	М'яка червона озима пшениця
	HRW (Hard Red Winter)	Тверда червона озима
	HRS (Hard Red Spring)	Тверда червона яра
	Durum	Тверда пшениця для макаронів
	White Wheat	Біла пшениця (м'яка або тверда)

Джерело: складено автором за даними [1, 8—11].

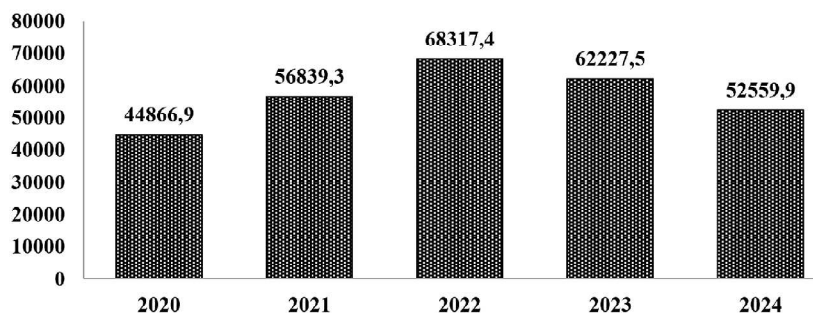

Рис. 1. Динаміка обсягів світового експорту пшениці протягом 2020—2024 рр., млн дол. США

Джерело: побудовано автором за даними [11].

Таким чином, світовий ринок пшениці залишається стратегічно важливим, структурно концентрованим і чутливим до кліматичних та геополітичних шоків. Його розвиток визначають поєднані фактори: концентрація експорту, попит у швидкорослих регіонах, інфраструктурні обмеження, політичні рішення та технологічні інновації. Баланс між запасами, торгівельною політикою й інвестиціями в адаптацію визначатиме, наскільки стійким буде ринок у наступні роки.

На рис. 1 представлено динаміку світового експорту пшениці протягом 2020—2024 рр., що має виразно хвилеподібний характер та відображає вплив глобальних економічних, політичних і кліматичних чинників на ринок зерна. У 2020 р. обсяг світового експорту становив 44 866,9 млн дол. США, після чого у 2021 р. зріс до 56 839,3 млн дол. США завдяки відновленню попиту після пандемічних обмежень. Пікове значення зафіксовано у 2022 р. — 68 317,4 млн дол. США, що було зумовлено різким зростанням світових цін на зернові через воєнні ризики, логістичні порушення та скорочення пропозиції на ринку. У 2023 р. експорт частково знизився до 62 227,5 млн дол. США, а у 2024 р. — до 52 559,9 млн дол. США, що пов'язано з коригуванням цін після пікових значень, покращенням врожайності у ряді країн та стабілізацією логістики [11].

Таким чином, графік відображає загальну тенденцію: різке зростання глобальних експортних доходів у 2021—2022 рр., спричинене кризовими факторами, та подальше зниження у 2023—2024 рр. унаслідок відновлення рівноваги між попитом і пропозицією на світовому ринку пшениці.

Табл. 2 відображає динаміку експорту пшениці провідними країнами світу протягом 2020—2024 рр. і демонструє суттєві коливання, зумовлені змінами цінової кон'юнктури, врожайності та геополітичних ризиків. Протягом аналізованого періоду Росія, Канада, США, Австралія та Україна стабільно залишаються серед найбільших експортерів, хоча їхні обсяги змінюються щороку. Найвищі показники характерні для США та Канади, які у 2022 р. експортували відповідно 85 23,3 млн дол. США і 79 51,7 млн дол. США, тоді як Австралія продемонструвала різке зростання до 10 183,9 млн дол. США, що було наслідком рекордної врожайності. Україна у 2020—2021 рр. утримувала стабільні обсяги експорту на рівні 3 595,9—5 074,8 млн дол. США, однак у 2022 р. її показники різко впали до 2 678,1 млн дол. США через блокаду портів, після чого у 2023—2024 рр. відбулося відновлення до 3 736,7 млн дол. США [11].

Таблиця 2. Найбільші експортери пшениці у світі, млн дол. США

Країна	2020	2021	2022	2023	2024	Зміна 2024 р./2020 р., %	Частка у загальних обсягах експорту в 2024 р., %
Росія	7918,3	7301,7	8828,8	12189,5	9548,9	+20,6	18,2
Канада	6304,2	6642,9	7951,7	8849,6	7557,1	+19,9	14,4
США	6322,6	7263,5	8523,3	6133,4	5971,6	-5,6	11,4
Австралія	2712,7	7247,1	10183,9	9329,4	5640,9	+107,9	10,7
Україна	3595,5	5074,8	2678,1	2940,9	3736,7	+3,9	7,1
Франція	4542,9	4548,9	7401,7	3980,8	3714,8	-18,2	7,1
Аргентина	2029,5	2973,0	3120,2	871,8	1949,3	-4,0	3,7
Румунія	948,8	1820,1	2099,4	2227,7	1780,7	+87,7	3,4
Німеччина	2103,7	1993,2	2213,2	1976,3	1696,9	-19,3	3,2
Польща	1045,9	994,3	1398,3	1960,8	1225,1	+17,1	2,3

Джерело: складено автором за даними [11].

Країни ЄС (Франція, Румунія, Німеччина, Польща) демонструють помірні, але стабільні показники, за винятком Румунії, експорт якої у 2022 р. зріс до 2099,4 млн дол. США завдяки високому врожаю та збільшенню транзиту українського зерна через румунські порти. Аргентина та Німеччина мають коливання, пов'язані переважно з погодними умовами та змінами врожайності. Загалом табл. 2 показує, що глобальний ринок пшениці є динамічним, а обсяги експорту різних країн значною мірою залежать від поєднання агрокліматичних факторів, доступності логістики та стану світового попиту на зерно [11].

Географічна структура світового експорту пшениці у 2024 р. демонструє концентрацію ринку серед обмеженого кола найбільших експортерів. Лідером є Росія, на частку якої припадає 18,2% світового експорту, що зумовлено поєднанням високої врожайності, великих посівних площ та агресивної експортної політики. Країна експортує пшеницю до Туреччина, Єгипет, Азербайджан, Нігерія, Казахстан та ін. [11].

Друге місце займає Канада з 14,4%, а на третій позиції — США з 11,4%, що відображає стабільність північноамериканського зернового сектору та його інфраструктурні переваги. США експортує пшеницю до Мексика, Філіппіни, Японія, Китай, Південна Корея. Канада експортує пшеницю до США, Індонезія, Китай, Японія, Італія [11].

Австралія забезпечує 10,7% та Україна — 7,1% світових поставок, причому для України це вагомий показник з огляду на воєнні ризики та логістичні обмеження. Частки інших експортерів є меншими, однак вагомими у регіональному вимірі: Франція — 7,1%, Аргентина — 3,7%, Румунія — 3,4%, Німеччина — 3,2%, Польща — 2,3%. Така структура демонструє значну концентрацію експорту серед ТОП-5 країн (разом понад 57%) та водночас підкреслює роль ЄС як важливого регіонального постачальника зерна на світовий ринок [11].

Табл. 3 відображає динаміку імпорту пшениці найбільшими країнами-споживачами у

2020—2024 рр. і демонструє стабільне зростання попиту на зерно в умовах глобальних продовольчих викликів. Протягом усього періоду Єгипет залишається незмінним лідером світового імпорту: його закупівлі зросли з 3216,0 млн дол. США у 2020 р. до 4442,8 млн дол. у 2024 р., що пов'язано з високою залежністю країни від імпортного зерна та демографічним зростанням. Значні темпи зростання демонструє Індонезія, де імпорт збільшився з 2616,0 млн дол. до 3634,6 млн дол., а також Китай, чиї закупівлі зросли до 3481,5 млн дол. у 2024 р. внаслідок розширення внутрішнього попиту на продовольче та фуражне зерно [11].

Важливими імпортерами залишаються Італія, Філіппіни та Іспанія, які в останні роки істотно наростили обсяги закупівель через несприятливі погодні умови та падіння власної врожайності. У Північній Африці стабільно високий попит демонструють Марокко та Алжир: зокрема, імпорт Алжиру піднявся з 1646,1 млн дол. у 2020 р. до 1976,9 млн дол. у 2024 р. Серед азійських ринків значною є частка Японії, яка стабільно закуповує понад 1600 млн дол. США пшениці щорічно. Бразилія також зберігає високу залежність від імпортної пшениці, хоча її обсяги коливаються залежно від урожайності та цінової кон'юнктури. Загалом таблиця свідчить про те, що глобальний попит на пшеницю зростає та концентрується у країнах із високою чисельністю населення, нестачею орних земель і зростаючою потребою у продовольчій та кормовій продукції [11].

Географічна структура світового імпорту пшениці у 2024 р. вказує на високу концентрацію попиту серед окремих великих імпортерів, а також свідчить про широкую географію споживання пшениці та важливість культури для продовольчої безпеки різних регіонів світу. Серед окремих країн

Таблиця 3. Найбільші імпортери пшениці у світі, млн дол. США

Країна	2020	2021	2022	2023	2024	Зміна 2024 р./ 2020 р., %	Частка у загальних обсягах імпорту в 2024 р., %
Єгипет	3216,0	3496,4	4271,0	3802,4	4442,8	+38,1	7,7
Індонезія	2616,0	3548,4	3810,4	3758,4	3634,6	+38,9	6,3
Китай	2261,7	3038,7	3779,7	4305,3	3481,5	+53,9	6,0
Італія	2026,1	2302,8	2800,4	3145,4	2770,8	+36,8	4,8
Філіппіни	1573,2	1950,9	2584,1	1993,9	2034,6	+29,3	3,5
Іспанія	950,7	1183,5	1830,5	2830,3	1860,1	+95,7	3,2
Марокко	1423,7	1589,9	2557,8	1911,3	1794,2	+26,0	3,1
Алжир	1646,1	2357,7	2680,3	2075,9	1769,4	+7,5	3,1
Японія	1525,0	1785,3	2525,8	1934,7	1696,7	+11,3	2,9
Бразилія	1343,1	1669,0	2050,1	1292,3	1638,5	+22,0	2,8

Джерело: складено автором за даними [11].

абсолютним лідером є Єгипет із часткою 7,7%, що пояснюється великою чисельністю населення та майже повною залежністю від імпортного зерна. Далі йдуть Індонезія (6,3%) та Китай (6%), де високий попит формується через зростання споживання та використання пшениці як фуражного ресурсу [11].

Європейські імпортери мають менші, але стабільні частки: Італія — 4,8%, Іспанія — 3,2%, що зумовлено потребою у продовольчому зерні та скороченням власного виробництва через посухи. Серед інших важливих імпортерів виділяються Філіппіни (3,5%), Марокко (3,1%), Алжир (3,1%), Японія (2,9%) та Бразилія (2,8%) — країни з високою залежністю від імпортової пшениці для харчових і кормових потреб. Загалом структура демонструє, що попит на світовому ринку пшениці є глобально розподіленим, але найбільша концентрація припадає на країни з високою чисельністю населення, обмеженими земельними ресурсами та несприятливими кліматичними умовами для вирощування зернових [11].

Прогнозується зростання світового споживання пшениці, підвищення імпортного попиту та скорочення запасів, що загалом може підтримати цінову кон'юнктуру, попри збереження невизначеності у торговельній політиці. Очікується, що після падіння на 7,8% у 2024/25 р. світова торгівля пшеницею зросте на 3,8% і досягне 200,6 млн т, хоча залишиться нижчою за рекордний рівень 2023/24 р. Основним драйвером стане зростання імпорту в країнах Азії (на 16,4%), зокрема Китаї та Туреччині, а також Індонезії, Ірані, Іраку, Пакистані та Сирії, тоді як Європа, Африка та Латинська Америка, навпаки, скорочуватимуть закупівлі через відновлення власного виробництва.

З боку пропозиції очікується, що ключовими драйверами зростання експорту виступатимуть Росія та ЄС, тоді як Аргентина також збільшить поставки завдяки кращому врожаю; водночас експорт Австралії, Канади та України може дещо скоротитися, а США та Казахстан збережуть стабільні позиції. У довгостроковій перспективі світовий ринок пшениці демонструватиме стале зростання: його обсяг, який у 2024 р. становив 57,9 млрд дол. США, може зрости до 71,48 млрд дол. США до 2033 р. із середньорічним темпом 4,6%, що зумовлено зростанням населення, попиту на продовольство і корми, а також технологічним розвитком аграрного сектору [11—13].

Світовий ринок пшениці розвивається під впливом зростання населення та підвищення попиту на продукти харчування, оскільки пшениця є базовою культурою для виробництва хлібобулочних і перероблених продуктів. Урбанізація, зростання доходів і демографічні тенденції, особливо в країнах, що розвиваються, стимулюють споживання, що, за прогнозами, може зрости більш ніж на 50% до 2050 року. Водночас розширення харчової переробної промисловості та популярність напівфабрикатів і функціональних продуктів додатково підсилюють попит на пшеницю та її якісні сорти.

Важливою рушійною силою є розвиток аграрних технологій, зокрема впровадження точного землеробства, сучасних систем зрошення, інноваційних сортів і селекційних програм, що дозволяє підвищувати врожайність і адаптувати виробництво до кліматичних змін. Водночас зміна клімату створює додаткові ризики через посухи, повені та температурні коливання, що змушує виробників впроваджувати стійкі технології та сорти для забезпечення стабільного постачання.

Значний вплив на ринок мають геополітичні фактори та торговельна політика, включаючи експортні обмеження, тарифи та порушення логістичних ланцюгів. Такі фактори можуть суттєво змінювати обсяги торгівлі, ціни та структуру глобальних поставок, змушуючи країни диверсифікувати джерела імпорту та розвивати власне виробництво.

Паралельно спостерігається зростання сегмента органічної пшениці, що зумовлено зміною споживчих уподобань на користь екологічно безпечної продукції, хоча традиційна пшениця залишається домінуючою через свою економічну ефективність і здатність забезпечувати масовий попит. Також розширюється використання пшениці у виробництві харчових продуктів, напоїв і кормів для тварин, що підтримує стабільний попит на світовому ринку.

Додатковим чинником розвитку є цифровізація аграрного сектору, яка сприяє формуванню онлайн-ринків пшениці, підвищенню прозорості ціноутворення та ефективності логістики. Використання електронних платформ і сучасних інструментів торгівлі дозволяє оптимізувати взаємодію між виробниками, трейдерами та споживачами, що

в перспективі сприятиме подальшому зростанню та модернізації світового ринку пшениці [12].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Узагальнюючи наведені дані, можна відзначити, що світовий ринок пшениці входить у фазу помірного зростання виробництва та споживання за одночасного скорочення запасів і зниження співвідношення запасів до використання, що потенційно підвищує чутливість ринку до шоків у майбутньому. Попри нинішнє зниження міжнародних цін і певне послаблення торгівельної активності, структурні драйвери попиту — демографічне зростання, розширення переробної промисловості, розвиток тваринництва, технологічний прогрес та зростання сегментів органічної й функціональної продукції — формують основу для довгострокового розширення ринку. Водночас вплив зміни клімату, геополітичної нестабільності, торговельних обмежень і волатильності на фінансових ринках зумовлює високі ризики для стабільності глобальних ланцюгів постачання пшениці, що вимагає від ключових гравців активної адаптації, диверсифікації джерел та інструментів посилення продовольчої безпеки.

Література:

1. Cereal Supply and Demand Brief. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). FAOSTAT Database. 2026. URL: <https://www.fao.org/faostat/en/> (дата звернення: 22.03.2026).

2. Black Sea may hold back world wheat supplies into 2026. Reuters. 2025. URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/black-sea-may-hold-back-world-wheat-supplies-into-2026-2025-04-23/> (дата звернення: 22.03.2026).

3. Dire Russian crop health, Ukraine export risks threaten Black Sea wheat — Braun. Reuters. 2026. URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/dire-russian-crop-health-ukraine-export-risks-threaten-black-sea-wheat-braun-2024-12-06/> (дата звернення: 22.03.2026).

4. International Grains Council (IGC). GMR Summary. 2026. URL: https://www.igc.int/en/gmr_summary.aspx (дата звернення: 23.03.2026).

5. Food Outlook Archive. Food and Agriculture Organization (FAO). 2026. URL: <https://www.fao.org/markets-and-trade/publications/>

[food-outlook-archive/en](https://www.fao.org/markets-and-trade/publications/food-outlook-archive/en) (дата звернення: 23.03.2026).

6. Agricultural Outlook 2025—2034. OECD, FAO. 2026. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2025/07/oecd-fao-agricultural-outlook-2025-2034_3eb15914/full-report/agricultural-and-food-markets-trends-and-prospects_d3812d71.html (дата звернення: 23.03.2026).

7. EU raises import quotas for Ukrainian wheat and sugar — EU official says. Reuters. 2026. URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/eu-raises-import-quotas-ukrainian-wheat-sugar-eu-official-says-2025-07-04/> (дата звернення: 24.03.2026).

8. World Agricultural Supply and Demand Estimates (WASDE); Wheat Classes and Grades. United States Department of Agriculture (USDA). Washington, D.C.: USDA. 2026. URL: <https://www.usda.gov/oc/commodity/wasde/wasde-1125.pdf> (дата звернення: 24.03.2026).

9. EU Cereals Market Reports. European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development (DG AGRI). Brussels: EC. 2026. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/crops/cereals-statistics_en (дата звернення: 25.03.2026).

10. Wheat Trading Standards and Contract Specifications. Chicago Board of Trade (CBOT); Euronext. 2026. URL: <https://www.cmegroup.com/markets/agriculture/grains/chicago-wheat-uronext-wheat-spread.html> (дата звернення: 25.03.2026).

11. International Trade Centre (ITC). TradeMap — Wheat (HS 1001). 2026. URL: <https://www.trademap.org/> (дата звернення: 30.03.2026).

12. Wheat Market Report. Research and Markets. 2026. URL: <https://www.researchandmarkets.com/report/wheat> (дата звернення: 30.03.2026).

13. Global Wheat Outlook: Marginal Production Growth, Lower Stocks and Rebounding Trade. Miller Magazine. 2026. URL: <https://millermagazine.com/blog/global-wheat-outlook-marginal-production-growth-lower-stocks-and-rebounding-trade-6275> (дата звернення: 30.03.2026).

References:

1. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) (2026), "Cereal Supply and Demand Brief", FAOSTAT Database, available at: <https://www.fao.org/faostat/en/> (Accessed 22.03.2026).

2. Reuters (2025), "Black Sea may hold back world wheat supplies into 2026", available at: <https://www.reuters.com/markets/commodities/black-sea-may-hold-back-world-wheat-supplies-into-2026-2025-04-23/> (Accessed 22.03.2026).

3. Reuters (2026), "Dire Russian crop health, Ukraine export risks threaten Black Sea wheat — Braun", available at: <https://www.reuters.com/markets/commodities/dire-russian-crop-health-ukraine-export-risks-threaten-black-sea-wheat-braun-2024-12-06/> (Accessed 22.03.2026).

4. International Grains Council (IGC) (2026), "GMR Summary", available at: https://www.igc-int/en/gmr_summary.aspx (Accessed 23.03.2026).

5. Food and Agriculture Organization (FAO) (2026), "Food Outlook Archive", available at: <https://www.fao.org/markets-and-trade/publications/food-outlook-archive/en> (Accessed 23.03.2026).

6. OECD, FAO (2026), "Agricultural Outlook 2025-2034", available at: https://www.oecd.org/en/publications/2025/07/oecd-fao-agricultural-outlook-2025-2034_3eb15914/full-report/agricultural-and-food-markets-trends-and-prospects_d3812d71.html (Accessed 23.03.2026).

7. Reuters (2026), "EU raises import quotas for Ukrainian wheat and sugar — EU official says", available at: <https://www.reuters.com/markets/commodities/eu-raises-import-quotas-ukrainian-wheat-sugar-eu-official-says-2025-07-04/> (Accessed 24.03.2026).

8. United States Department of Agriculture (USDA) (2026), "World Agricultural Supply and Demand Estimates (WASDE); Wheat Classes and Grades", available at: <https://www.usda.gov/oce/commodity/wasde/wasde1125.pdf> (Accessed 24.03.2026).

9. European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development (DG AGRI) (2026), "EU Cereals Market Reports", available at: https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/crops/cereals-statistics_en (Accessed 25.03.2026).

10. Chicago Board of Trade (CBOT); Euronext (2026), "Wheat Trading Standards and Contract Specifications", available at: <https://www.cme-group.com/markets/agriculture/grains/chicago-wheat-uronext-wheat-spread.html> (Accessed 25.03.2026).

11. TradeMap — Wheat (HS 1001) (2026), "International Trade Centre (ITC)", available at: <https://www.trademap.org/> (Accessed 30.03.2026).

12. Research and Markets (2026), "Wheat Market Report", available at: <https://www.researchandmarkets.com/report/wheat> (Accessed 30.03.2026).

13. Miller Magazine (2026), "Global Wheat Outlook: Marginal Production Growth, Lower Stocks and Rebounding Trade", available at: <https://millermagazine.com/blog/global-wheat-outlook-marginal-production-growth-lower-stocks-and-rebounding-trade-6275> (Accessed 30.03.2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 06.04.26

Професійно рецензовано / Revised: 16.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 21.04.26

**ІНВЕСТИЦІЇ.
ПРАКТИКА
ТА ДОСВІД**

<https://nayka.com.ua>

ISSN 2306-6792

Науково-практичний журнал

Виходить 24 рази на рік

Передплатний індекс: 23892

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292